

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–3

TEXT 1

Johann Wolfgang Goethe: Hledač pokladů

- (1) Kapsu prázdnou, chorý žalem,
léta má se po dnech vlekla.
Chudoba je dítě pekla,
bohatství je rajský zpěv.
Abych dal své bídě vale,
šel jsem hledat v zemi zlato.
„Svoji duši dám ti za to!“
Inkoust byla moje krev.
- (2) Pevně stál jsem vprostřed kruhu,
ohněm vyzval pekel síly,
přidal hnát a černobýlí,
zapřisáhl temnou moc,
ať sem vyše svého sluhu.
Pak jsem začal kopat v zemi,
kde jsem tušil poklad cenný.
Černá, bouřná byla noc.
- (3) A já spatřil světlo v dáli,
dávnou hvězdu z hlubin času,
sílila však ve svém jasu.
Půlnoc byla, chvíle čar,
a mé oči začla pálit
jasná záře z bájně říše,
linula se z plné číše,
sličný hoch mi nesl dar.
- (4) Mírné oči, věnec z kvítí
půvabnou mu hlavu zdobí.
Záře plála od nádoby,
s kterou v ruce vstoupil v kruh.
A podal mi pohár k pití.
Tu si říkám: „Ten hoch milý
není poslem temné síly,
nemůže snad být zlý duch.“
- (5) „Vypij čistou sílu k žití!
Pak pochopíš poučení.
V tomto místě štěstí není,
nikdy víc se nevracej,
v zemi poklad neleží ti.
Přes den práce! Večer hosti!
Všední život při radosti!
Zaklínadlo nové měj.“

TEXT 2

Apostrofa – oslovení věcí, abstraktních skutečností či nepřítomných osob pomocí 5. pádu, např. *sviť, měsíčku, sviť, ať mi šije nit*.

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- (A) Hledač pokladů byl ochoten obětovat svou duši, aby skoncoval se svou chudobou.
- B) Záhadná bytost, která nesla jasně zářící pohár, dala hledači pokladů na hlavu květinový věnec.
- C) Démon se přestrojil za sličného hochu, aby od hledače pokladů získal úpis podepsaný jeho krví.
- D) Když si hledač pokladů stoupl doprostřed ohnivého kruhu a začal vyvolávat temné síly, právě odbíjela půlnoc.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny barevně.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o dvou verších podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Apostrofa se vyskytuje v každém z těchto veršů.
- B) Apostrofa se nevyskytuje v žádném z těchto veršů.
- C) Apostrofa se vyskytuje pouze ve verši z druhé sloky.
- D) Apostrofa se vyskytuje pouze ve verši ze čtvrté sloky.

Zdůvodnění

V žádném ze dvou podtržených veršů TEXTU 1 se nevyskytuje oslovení věcí, abstraktních skutečností či nepřítomných osob pomocí 5. pádu.

1 bod

3 Úsek TEXTU 1:

Chudoba je dítě pekla,
bohatství je rajský zpěv.

Které z následujících tvrzení o tomto úseku je pravdivé?

- A) Tento úsek obsahuje dva osmislabičné verše a uplatňuje se v něm kontrast.
- B) Tento úsek obsahuje dva osmislabičné verše a neuplatňuje se v něm kontrast.
- C) Tento úsek, v němž se uplatňuje kontrast, obsahuje jeden osmislabičný a jeden sedmislabičný verš.
- D) Tento úsek, v němž se neuplatňuje kontrast, obsahuje jeden osmislabičný a jeden sedmislabičný verš.

Zdůvodnění

První verš je osmislabičný, druhý verš je sedmislabičný. V posuzovaném úseku se uplatňuje kontrast (*chudoba* × *bohatství*, *peklo* × *rajský*).

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
4.1 Velmi mě překvapilo, že jsem v běhu na lyžích porazil všechny Petrovi spolužáky.	☐	☒
4.2 Z výsledků testu vyplývá, že čtení s porozumněním dělá většině žáků velké problémy.	☐	☒
4.3 Podzimní prázdniny naši přátelé strávili na horské chatě, aby si oddechli od ruchu velkoměsta.	☒	☐
4.4 Těmto nesmyslným zprávám, které jsou plné nepravdivých informací, byste rozhodně věřit neměli.	☒	☐

Zdůvodnění

- Přídavné jméno přivlastňovací *Petrův* se skloňuje podle vzoru *otcův* a v souvětí je užito ve 4. pádě čísla množného (*Petrovy spolužáky*).
- Podstatné jméno *porozumnění* je odvozené od slovesa *porozumět* (on *porozumí*).

5 Přiradte k jednotlivým souvětím (5.1–5.4) druh věty vedlejší (A–F), která se v daném souvětí vyskytuje.

(Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 5.1 Zdálo se mi, že jsem toho muže už někdy potkala. _____
- 5.2 Jelikož mě ne zvolili za kapitána, uraženě jsem odešel. _____
- 5.3 Velmi mě potěšila zpráva, že babičce už se daří daleko lépe. _____
- 5.4 Pokud nenapišu tu pololetní práci dobře, čeká mě v srpnu reparát. _____
- A) podmětná
B) předmětná
C) přívlastková
D) příslovečná účelová
E) příslovečná příčinná
F) příslovečná podmínková

Řešení a zdůvodnění

5.1 – A)

vedlejší věta vyjadřuje podmět věty hlavní (**kdo, co** se mi zdálo?) → vedlejší věta podmětná

5.2 – E)

vedlejší věta rozvíjí přísudek věty hlavní *odešel jsem* a specifikuje příčinu odchodu (**proč, z jaké příčiny** jsem odešel?) → vedlejší věta příslovečná příčinná

5.3 – C)

vedlejší věta rozvíjí podstatné jméno *zpráva* a upřesňuje sdělení věty hlavní (**jaká** zpráva mě potěšila?) → vedlejší věta přívlastková

5.4 – F)

vedlejší věta specifikuje okolnosti, podmínky reparátu (**za jaké podmínky** mě čeká reparát?) → vedlejší věta příslovečná podmínková

Žádná z posuzovaných vedlejších vět neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 6–11

TEXT 1

(1) Mont-Saint-Michel, skalnatý výběžek v zátoce na jihozápadě Normandie¹, patří k nejnavštěvovanějším místům Francie. Tento přírodní a historický unikát, zapsaný na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, má totiž turistům co nabídnout.

(2) Za odlivu můžete k obdivuhodnému klášternímu komplexu na vrcholu výběžku dojít po písčíně. Procházka je to ovšem celkem nebezpečná – příliv zde dokáže být dost rychlý, navíc hladina moře někdy stoupne až o 15 metrů. Při přílivu voda zcela zaplaví zátoku a ze skály se stane ostrov, na nějž se z pevniny dostanete pouze po mostě.

(3) Skalnatému výběžku se kdysi dávno říkalo Hrobová hora, snad kvůli keltskému pohřebišti, které zde údajně bývalo. Současný název přímo odkazuje k archandělu Michaelovi, **vůdci** nebeských vojáků a **přemožiteli** ďábla. Archanděl se měl v roce 708 zjevit biskupu Aubertovi a přikázat mu, aby na Hrobové hoře vybudoval kapli. Ať už to bylo jakkoli, biskup tam skutečně nechal kapli postavit. Mezi lidmi dodnes kolují historky, že mu při stavbě pomohly zázraky, třeba že obrys základů prý vyznačila ranní rosa. Po dokončení kaple bylo místo přejmenováno a Mont-Saint-Michel se záhy stal vyhledávaným poutním místem.

(4) V 10. století se zde začalo budovat opatství, v roce 1020 byla zahájena stavba opatského chrámu. Na prudkých svazích však práce postupovaly jen zvolna, a tak byl chrám dokončen až v následujícím století. Další architektonický klenot, gotický klášter nazvaný La Merveille (Zázrak), nechal na skále postavit král Filip II. poté, co v roce 1203 část opatského chrámu vyhořela.

Tiché modlitby mnichů byly za Francouzské revoluce vystřídány žalostnými vzdechy vězňů. Když bylo v roce 1863 vězení zrušeno, byl celý areál prohlášen za národní kulturní památku. V roce 1922 byly v opatském chrámu obnoveny křesťanské bohoslužby a pravidelné mše se v něm slouží dodnes.

¹ region nacházející se v severozápadní Francii

(kol. autorů, Planeta tajuplných světů, upraveno)

TEXT 2

Činitelské jméno (např. *stříhač*) je podstatné jméno utvořené ze slovesa a označující osobu podle činnosti, kterou tato osoba udělala nebo opakovaně dělá (např. *stříhač* je člověk, který *stříhá*).

max. 2 body

6 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
6.1 Mont-Saint-Michel leží v zátoce, která se nachází v jihozápadní Francii.	☐	☒
6.2 Požár opatského chrámu, který byl postaven na Mont-Saint-Michel, časově předcházel stavbě kláštera La Merveille.	☒	☐
6.3 Křesťanské bohoslužby se v areálu bývalé věznice na Mont-Saint-Michel začaly opět konat ve 20. letech 19. století.	☐	☒
6.4 Když se hladina moře během přílivu zvedne o 15 metrů, jsou všechny přístupové cesty na Mont-Saint-Michel zcela zatopeny vodou.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

7 Vypište ze čtvrté části TEXTU 1 tři česká dvouslabičná neohebná slova.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

zvolna, poté, dodnes

1 bod

8 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Činitelské jméno je pouze slovo *vůdce*.
- B) Činitelské jméno je pouze slovo *přemožitel*.
- C) Jak slovo *vůdce*, tak slovo *přemožitel* jsou činitelská jména.
- D) Ani slovo *vůdce*, ani slovo *přemožitel* nejsou činitelská jména.

Zdůvodnění

Vůdce je člověk, který někoho *vede*, *přemožitel* je člověk, který někoho *přemohl* → jak slovo *vůdce*, tak slovo *přemožitel* jsou činitelská jména.

1 bod

9 Které z následujících tvrzení nelze na základě informací obsažených v TEXTU 1 považovat za jednoznačný fakt?

- A) Místu, jehož současný název je Mont-Saint-Michel, lidé kdysi dávno říkali Hrobová hora.
- B) S místem, jehož současný název je Mont-Saint-Michel, jsou spojeny historiky o zázracích.
- C) Na místě, jehož současný název je Mont-Saint-Michel, nechal biskup Aubert postavit kapli.
- D) Na místě, jehož současný název je Mont-Saint-Michel, se kdysi dávno nacházelo keltské pohřebiště.

Zdůvodnění

V TEXTU 1 je uvedeno, že místu, jehož současný název je Mont-Saint-Michel, *se kdysi dávno říkalo Hrobová hora, snad kvůli keltskému pohřebišti, které zde údajně bývalo*. Slovo *údajně* vyjadřuje určité zpochybnění, naznačuje, že daná skutečnost není prokázána, ověřená.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Každé ze dvou souvětí podtržených v textu se skládá ze dvou vět hlavních.
- B) Každé ze dvou souvětí podtržených v textu se skládá z věty hlavní a věty vedlejší.
- C) V první části textu je podtržena věta jednoduchá, ve čtvrté části textu je podtrženo souvětí skládající se ze dvou vět hlavních.
- D) V první části textu je podtržena věta jednoduchá, ve čtvrté části textu je podtrženo souvětí skládající se z věty hlavní a věty vedlejší.

Zdůvodnění

Větný celek z první části TEXTU 1 obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*má*) → věta jednoduchá.

Větný celek ze čtvrté části TEXTU 1 obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*postupovaly, byl dokončen*) → souvětí skládající se ze dvou vět. Žádná z nich není na druhé závislá, jsou spojeny v poměru důsledkovém – jde tedy o věty hlavní.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení o druhé části TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Vyskytuje se zde pouze jedno sloveso užitá v 2. osobě čísla množného způsobu rozkazovacího.
- B) Vyskytuje se zde pouze jedno sloveso užitá v 2. osobě čísla množného způsobu oznamovacího.
- C) Vyskytují se zde celkem dvě slovesa užitá v 2. osobě čísla množného způsobu rozkazovacího.
- D) Vyskytují se zde celkem dvě slovesa užitá v 2. osobě čísla množného způsobu oznamovacího.

Zdůvodnění

V druhé části TEXTU 1 se vyskytuje celkem devět sloves:

- slovesa *dojít* a *být* jsou užitá v infinitivu;
- slovesa *je*, *dokáže*, *stoupne*, *zaplaví* a *stane se* jsou užitá ve 3. osobě čísla jednotného způsobu oznamovacího;
- slovesa *můžete* a *dostanete se* jsou užitá v 2. osobě čísla množného způsobu oznamovacího.

1 bod

12 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- A) Pokud bude sprostěn viny, jistě se opět zblíží se svou rodinou.
- B) Pokud bude zprostěn viny, jistě se opět sblíží se svou rodinou.
- C) Pokud bude zproštěn viny, jistě se opět zblíží se svou rodinou.
- D) Pokud bude sprostěn viny, jistě se opět sblíží se svou rodinou.

Zdůvodnění

- Sloveso *zprostit* je odvozené od přídavného jména *prostý* předponou *z-*, která vyjadřuje změnu stavu.
- Sloveso *sblížit se* je odvozené od slovesa *blížit se* předponou *s-*, která vyjadřuje směřování dohromady.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 13

Poděkování patří všem zdravotníkům ***** v místní nemocnici, a to především za jejich péči ●●●● těžce nemocným lidem.

max. 2 body

13

13.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *pracující*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.

13.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *poskytovaný*, který patří na druhé vynechané místo (●●●●) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitých tvarů slov musí být výchozí text gramaticky správný.)

Řešení a zdůvodnění

13.1 – **pracujícím**: tvar přídavného jména se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *zdravotník*, které je v textu užito v 3. pádě čísla množného (*zdravotníkům pracujícím v nemocnici*).

13.2 – **poskytovanou**: tvar přídavného jména se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *péče*, které je v textu užito ve 4. pádě čísla jednotného (*za péči poskytovanou lidem*).

3 body

14 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Tato svatyně odolávala času i neúnavné síle gravitace už více než čtyři staletí a celou tu dobu neochvějně sloužila jedinému účelu: chránit své osazenstvo před útokem moderního světa. Během jízdy Edmond přemítal, jak asi budou duchovní reagovat na jeho sdělení.

B) Pocítil nečekaný nával adrenalinu. Takže biskup Valdespino ho přišel přivítat osobně. „Vy budete zřejmě Edmond Kirsch,“ pronesl melodicky biskup, když Edmond vystoupil z vlaku.

C) Vlak, v němž seděl Edmond Kirsch, se rozjel. Edmond upřeně pozoroval horské vrcholky nad sebou. Masivní kamenná budova kláštera, jež se v dálce tiskla ke kolmé skální stěně, jako by se vznášela v prostoru.

D) „Přesně tak,“ usmál se Edmond a stiskl svému hostiteli kostnatou pravici. „Rád bych vám, biskupe Valdespino, poděkoval za zorganizování této schůzky.“

E) Vláček konečně dojel až na vrchol. Na nástupišti čekala osamělá postava. Muž, vyzáblý jako kostlivec, měl na sobě tradiční fialovou sutanu. Jeho ostré rysy znal Edmond z fotografií.

F) „Já si cením toho, že jste o ni požádal,“ odpověděl hubený muž. „Muži vědy se s námi nechodí radit nijak často. Čeká nás jistě zajímavá rozprava.“

(D. Brown, Počátek, upraveno)

Řešení

14.1 – C)

14.2 – A)

14.3 – E)

14.4 – B)

14.5 – D)

14.6 – F)

C) Vlak, v němž seděl Edmond Kirsch, se rozjel. Edmond upřeně pozoroval horské vrcholky nad sebou. Masivní kamenná budova kláštera, jež se v dálce tiskla ke kolmé skalní stěně, jako by se vznášela v prostoru. **A)** Tato svatyně odolávala času i neúnavné síle gravitace už více než čtyři staletí a celou tu dobu neochvějně sloužila jedinému účelu: chránit své osazenstvo před útokem moderního světa. Během jízdy Edmond přemítal, jak asi budou duchovní reagovat na jeho sdělení. **E)** Vláček konečně dojel až na vrchol. Na nástupišti čekala osamělá postava. Muž, vyzábělý jako kostlivec, měl na sobě tradiční fialovou sutanu. Jeho ostré rysy znal Edmond z fotografií. **B)** Pocítil nečekaný nával adrenalinu. Takže biskup Valdespino ho přišel přivítat osobně. „Vy budete zřejmě Edmond Kirsch,“ pronesl melodicky biskup, když Edmond vystoupil z vlaku. **D)** „Přesně tak,“ usmál se Edmond a stiskl svému hostiteli kostnatou pravici. „Rád bych vám, biskupe Valdespino, poděkoval za zorganizování této schůzky.“ **F)** „Já si cením toho, že jste o ni požádal,“ odpověděl hubený muž. „Muži vědy se s námi nechodí radit nijak často. Čeká nás jistě zajímavá rozprava.“

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 15

Mars je druhá nejmenší planeta Sluneční soustavy. Povrch Marsu je pokryt krátery, vysokými sopkami a hlubokými kaňony. Vysoký obsah oxidu železa v povrchových horninách způsobuje typicky načervenalou barvu této planety. Na Marsu se v oblasti pólů nacházejí polární čepičky (tělesa tvořená směsicí vodního a suchého ledu).

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

1 bod

15 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- A) Jde o neumělecký text, konkrétně o popis planety Mars.
- B) Jde o neumělecký text, konkrétně o úvahu týkající se planety Mars.
- C) Jde o umělecký text, konkrétně o vyprávění týkající se planety Mars.
- D) Jde o umělecký text, konkrétně o subjektivně zabarvený popis planety Mars.

Zdůvodnění

Účelem výchozího textu je popsat planetu Mars, v textu převažuje popisný slohový postup. Užité jazykové prostředky jsou spisovné, citově nezabarvené, vyjadřování je strohé a přesné. Text jako celek vykazuje znaky příznačné pro neumělecký styl.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Verča s Kačkou probíraly toho mladého tělocvikáře. Nosí nemoderní oblečení, má málo svalů, nohy do o, nemá smysl pro humor... Chudák učitel, *****. Pěkně ho pomluvily.

1 bod

16 Ve které z následujících možností je uvedeno české ustálené slovní spojení, jež vystihuje situaci ve výchozím textu, a patří tedy na vynechané místo (*****) v textu?

- A) sype si sůl na hlavu
- B) sype si popel na hlavu
- C) nezůstala na něm nit suchá
- D) nezůstala na něm nit mokrá

Zdůvodnění

Situaci popsanou ve výchozím textu vystihuje ustálené slovní spojení *nezůstala na někom nit suchá*, které má význam *důkladně někoho pomluvit*. Ostatní posuzované možnosti neodpovídají zadání: v možnostech A) a D) nejsou uvedena ustálená slovní spojení; ustálené slovní spojení uvedené v možnosti B) má význam *kát se, litovat svých hříchů*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Za výbornou reprezentaci školy byli žáci 9. ročníků odměněni – minulý víkend jeli na **celodenní** výlet do Prahy. Počasí se skutečně vydařilo. Ačkoli už byl konec října, na chvíli se oteplilo a po několika sychravých dnech se vrátilo babí léto. Slunce přímo **vyzývalo** k procházkám po nejznámějších pražských pamětihodnostech.

Žáci zavítali také do technického muzea. Většina z nich okamžitě zamířila do haly, kde byly vystaveny staré automobily a jiné dopravní prostředky. Někoho ale víc zaujala expozice, jejímž tématem bylo měření času. Kromě starobylých přesýpacích hodin vzbudila zájem i kolekce ručního hodinářského nářadí.

Vyvrcholením dne bylo baletní představení v Národním divadle. Taneční **verzy** Erbenovy Kytice všichni zúčastnění hodnotili kladně. Moc se jim **líbili** nejen originální kostýmy, ale i nápaditá scéna, která podtrhovala hororový tón české klasiky.

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Podtržené výrazy jsou zapsány pravopisně správně.

Slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *celodenní* je příbuzné s přídavným jménem *denní*, které je odvozené od podstatného jména *den* příponou *-ní*.
- Sloveso *vyzývat* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *nazývat*.
- Podstatné jméno *verze* se skloňuje podle vzoru *růže* (*růži – verzi*).
- Pokud je několikanásobným podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného (*kostýmy*) a podstatné jméno rodu ženského (*scéna*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*líbily se*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–23

(1) Bylo rozhodnuto: přátelé se musí ihned přesunout na Bali. Švédské letecké společnosti však o mezikontinentální přepravě několika lidí, slona a psa nechtěly ani slyšet. Naštvaná Gunila proto zavolala přímo do Indonésie a nakonec dopravce ochotného letět do Švédska a zpět našla. Poté byla svolána porada: Benny dostal za úkol zfalšovat pár dokumentů, Alan měl zařídit povolení k přistání na Bali.

(2) Na švédském letišti pochopitelně nastaly menší problémy, ale díky štosu falešných dokladů **včetně** průkazu zvěrolékaře se vše rychle vyřešilo. Když ještě pracovníkovi za letištní přepážkou přátelé záměrně řekli, že jejich cílem je Kodaň, nezdržoval je ani kontrolou pasů. Na palubu letadla se tedy dostali všichni: stoletý Alan, drobný zlodějíček Julius, bývalý gangster Gerdin se svou matkou, staříčkou Rose, **věčný** student Benny, jeho snoubenka Gunila, kterou láskyplně oslovoval Kráska, a její dva domácí mazlíčci – slonice Soňa a vlčák Buster.

(3) Přesně po jedenácti hodinách letu indonéský kapitán oznámil, že si má Alan připravit povolení k přistání. Ten mu odpověděl, že čeká, až se ozve letecký dispečer z řídicí věže na Bali. „Už se ozval,“ pravil kapitán, „co mu mám říct?“ Alan si od něj převzal sluchátka a řekl do mikrofonu: „Haló? To je letiště Bali?“

Letecký dispečer reagoval dost **ostře**: pokud nechtějí, aby na ně zaútočilo indonéské letectvo, musí se jejich letadlo okamžitě identifikovat.

„Jmenuju se Stotisíc Dolar,“ řekl Alan. „Žádám o povolení přistát.“

Řídicí věž se odmlčela. Indonéský kapitán a jeho druhý pilot vrhli na Alana obdivný pohled. „Dispečer probírá se SVÝMA kolegama, kolik to hodí pro KAŽDÝHO z nich,“ konstatoval Alan a na rtech mu pohrával **lehký** úsměv.

Za okamžik se z mikrofonu ozvalo: „Pane Dolar, je vás špatně slyšet. Zopakoval byste své křestní jméno?“

„Moje křestní jméno je Dvěstětisíc,“ oznámil Alan. „Můžeme zahájit přistávání?“
„Samozřejmě. Budte srdečně vítáni v Indonésii,“ odpověděl dispečer.

(J. Jonasson, Stoletý stařík, který vylezl z okna a zmizel, upraveno)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
18.1 Od startu na švédském letišti do přistání na Bali uběhlo přesně 11 hodin.	☐	☒
18.2 Na švédském letišti přátelé lhali pracovníkovi za letištní přepážkou o cíli své cesty.	☒	☐
18.3 Švédské letecké společnosti provozují lety výhradně v rámci jednoho kontinentu.	☐	☒
18.4 Aby mohl být odvolán útok blížícího se indonéského letectva, bylo nutné uhradit přistávací poplatek stanovený podle počtu cestujících.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

19

19.1 Vypište z druhé části výchozího textu přídavné jméno, které má dva kořeny.

19.2 Vypište z druhé části výchozího textu sloveso, které má dvě předpony.

Řešení a zdůvodnění

19.1 – **stoletý**: tato složenina vznikla ze slov *sto* a *léto* – obsahuje tedy dva kořeny

19.2 – **nezdržoval**: toto sloveso má dvě předpony: *ne-* a *z-*

1 bod

20 Tvrzení: V letadle mířícím ze Švédska na Bali bylo *****.

Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (***) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení odpovídalo výchozímu textu?**

- A) celkem sedm lidí, z nichž šest je v textu označeno vlastním jménem
- B) celkem osm lidí, z nichž sedm je v textu označeno vlastním jménem
- C) alespoň osm lidí, z toho celkem šest je v textu označeno vlastním jménem
- D) alespoň devět lidí, z toho celkem sedm je v textu označeno vlastním jménem

Zdůvodnění

V první části výchozího textu se píše, že na palubu letadla se dostali všichni přátelé, tedy 6 lidí, což potvrzuje následující výčet:

- stoletý Alan;
- drobný zlodějíček Julius;
- bývalý gangster Gerdin;
- jeho matka, staříčká Rose;
- věčný student Benny;
- jeho snoubenka Gunila, kterou láskyplně oslovoval Kráska.

Ve třetí části výchozího textu se píše: *Indonéský kapitán a jeho druhý pilot vrhli na Alana obdivný pohled. Je tedy zřejmé, že na palubě letadla mířícího ze Švédska na Bali bylo alespoň 8 lidí, z nichž celkem 6 je v textu označeno vlastním jménem.*

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o úseku podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Vyskytuje se zde přímá řeč, v níž Alan reaguje na slova leteckého dispečera.
- B) Vyskytuje se zde přímá řeč, v níž Alan reaguje na slova indonéského kapitána.
- C) Vyskytuje se zde nepřímá řeč, v níž Alan reaguje na slova leteckého dispečera.
- D) Vyskytuje se zde nepřímá řeč, v níž Alan reaguje na slova indonéského kapitána.

Zdůvodnění

V souvětí bezprostředně předcházejícím posuzovanému úseku se píše: *Přesně po jedenácti hodinách letu indonéský kapitán oznámil, že si má Alan připravit povolení k přistání. Je tedy zřejmé, že v podtrženém úseku (Ten mu odpověděl, že čeká, až se ozve letecký dispečer z řídicí věže na Bali.) zájmeno ten zastupuje Alana a zájmeno mu zastupuje indonéského kapitána, nikoliv leteckého dispečera, tzn. Alan reaguje na slova indonéského kapitána. Alanova reakce je zapsána tzv. nepřímou řečí, tedy reprodukovanou promluvou ve 3. osobě čísla jednotného (čeká) bez použití uvozovek. Přímá řeč by byla zapsána např. takto: Ten mu odpověděl: „Čekám, až se ozve letecký dispečer z řídicí věže na Bali.“*

22 Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) včetně – vyjma
- B) věčný – omezený
- C) ostře – tupě
- D) lehký – obtížný

Zdůvodnění

- Slovo **včetně**, které je ve výchozím textu užito ve význam *počítaje v to*, a slovo *vyjma*, které má význam *kromě, mimo*, mají opačný význam, jde tedy o antonyma (*díky štosu falešných dokladů včetně průkazu zvěrolékaře* × *díky štosu falešných dokladů vyjma průkazu zvěrolékaře*).
- Slovo **věčný** je ve výchozím textu užito ve významu *stále něco dělající* (konkrétně *stále studující, neschopný dokončit studia*), v daném kontextu tedy dvojici slov *věčný – omezený* nelze považovat za antonyma (*věčný student Benny* × *omezený student Benny*).
- Slovo **ostře** je ve výchozím textu užito ve významu *přísně, příkře*, v daném kontextu tedy dvojici slov *ostře – tupě* nelze považovat za antonyma (*letecký dispečer reagoval dost ostře* × *letecký dispečer reagoval dost tupě*).
- Slovo **lehký** je ve výchozím textu užito ve významu *jemný, mírný*, v daném kontextu tedy dvojici slov *lehký – obtížný* nelze považovat za antonyma (*na rtech mu pohládal lehký úsměv* × *na rtech mu pohládal obtížný úsměv*).

23 Které z následujících tvrzení o dvou slovech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

- A) V kontextu výchozího textu je tvar *svýma* spisovný a tvar *každýho* nespisovný.
- B) V kontextu výchozího textu je tvar *svýma* nespisovný a tvar *každýho* spisovný.
- C) Obě tato slova jsou v textu užita v nespisovném tvaru, v jiném kontextu však tvar *svýma* může být spisovný.
- D) Obě tato slova jsou v textu užita v nespisovném tvaru, v jiném kontextu však tvar *každýho* může být spisovný.

Zdůvodnění

Jak slovo *svýma*, tak slovo *každýho* jsou ve výchozím textu užity v nespisovném tvaru. Spisovné tvary těchto slov by v daném kontextu byly *svými* a *každého* (*Dispečer probírá se svými kolegy, kolik to hodí pro každého z nich*). Zatímco tvar *každýho* je nespisovný vždy, tvar *svýma* může být v jiném kontextu spisovný, např. ve větě *Celý dům postavil svýma rukama*.

24 Vypište z každé z následujících vět (24.1 a 24.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

24.1 Mezi četnými příznivci nejrůznějších spikleneckých teorií se poměrně často objevují i velmi vzdělaní lidé.

24.2 Výsadba dalších květinových záhonů v zámeckém parku byla prvním úkolem nově přijatého zahradníka.

Řešení

24.1

podmět:	lidé
přísudek:	se objevují

24.2

podmět:	výsadba
přísudek:	byla úkolem

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Každý rok v červenci přiláká španělské město Pamplona statisíce turistů. Koná se zde totiž slavnost Sanfermines, jejíž součástí jsou tradiční běhy s býky v ulicích města.

Počátky slavnosti, kterou celosvětově proslavil spisovatel Ernest Hemingway svou novelou *Fiesta*, sahají do 14. století. Už tehdy pastevci hnali městem býky, aby je dostali do arény na býčí zápasy. Šlo o **standardní** postup při přesunu zvířat ze stájí, **typický** pro celé Španělsko. Zvyk běhat před býky se stal populárním na konci 19. století, dnes už se ale tato tradice udržuje pouze v Pamploně.

Slavnost, trvající devět dnů, je vždy zahájena 6. července v pravé poledne vystřelením světlice ze zdejší radnice, následujícího dne v osm hodin ráno začíná první běh s býky. **Běžecká trasa, jejíž část protíná centrum města, je dlouhá 850 metrů.** Samotný běh sice trvá jen pár minut, každý den se ovšem při něm někdo zraní. **Podle oficiálních statistik, vedených od roku 1910, během slavností zemřelo již 16 běžců.** **Bud' je na rohy nabodl býk, nebo byli ušlapáni davem.** Jestliže nechcete rozšířit jejich řady, běh s býky si rozhodně odpusťte. Je to sice vzrušující, ale nepochybně i nebezpečné.

(www.idnes.cz; www.spanelskyptacek.cz, upraveno)

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Novela <i>Fiesta</i> od Ernesta Hemingwaye byla napsána ve 14. století.	☐	☒
25.2 Úsek běžecké trasy, který protíná centrum Pamplony, měří 850 metrů.	☐	☒
25.3 Od roku 1910 při slavnostech Sanfermines zemřelo na následky zranění, které svým rohem způsobil býk, celkem 16 lidí.	☐	☒
25.4 Od chvíle, kdy je v daném roce zahájena slavnost Sanfermines, do doby, kdy se v rámci této slavnosti uskuteční první běh s býky, uběhne méně než 24 hodin.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

- 26 **Tvrzení:** V kontextu výchozího textu je synonymem slova *standardní* slovo ***** a synonymem slova *typický* slovo *****.

Která dvě slova je nutné doplnit na vynechaná místa (***) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení bylo pravdivé?**

(Slova *standardní* a *typický* jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A) běžný – příznačný
B) běžný – doporučený
C) společný – příznačný
D) společný – doporučený

Zdůvodnění

Slovo *standardní* má význam *týkající se standardu, běžný, normální*, slovo *typický* má význam *příznačný, charakteristický*.

1 bod

- 27 **Která z následujících možností nejlépe vystihuje, co je vyjádřeno v souvětí podtrženém ve výchozím textu?**

- A) varování adresované zejména čtenářům, kteří navštívili Pamplonu
B) výtka adresovaná výhradně čtenářům, kteří se zúčastnili běhu s býky
C) výtka adresovaná výhradně čtenářům, kteří zvažují, že navštíví Pamplonu
 D) varování adresované zejména čtenářům, kteří zvažují, že se zúčastní běhu s býky

Zdůvodnění

V podtrženém souvětí (*Jestliže nechcete rozšířit jejich řady, běh s býky si rozhodně odpuště.*) slovní spojení *jejich řady* odkazuje na lidi, kteří se účastnili běhu s býky a během slavností zemřeli, nikoliv na všechny návštěvníky Pamplony. Posuzované souvětí není výtka (tedy upozorněním na nějaký prohřešek, pokáráním), ale varováním – autor textu upozorňuje zejména čtenáře na nebezpečí, které jim hrozí, pokud se rozhodnou běhu s býky zúčastnit.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 28

Občan České republiky, který dosáhl 15 let, musí mít u sebe občanský průkaz.

1 bod

- 28 **Které z následujících tvrzení je pravdivé?**

- A) Výchozí text je zapsán pravopisně správně.
B) Ve výchozím textu je pravopisná chyba, správný zápis je *České Republiky*.
C) Ve výchozím textu je pravopisná chyba, správný zápis je *Občanský průkaz*.
D) Ve výchozím textu je pravopisná chyba, za číslovkou má být napsána tečka.

Zdůvodnění

- U víceslovných názvů států se velké písmeno píše většinou jen u prvního slova, např. *Česká republika*.
- Přídavné jméno *občanský* je součástí slovního spojení *občanský průkaz*, které není vlastním jménem, a proto se píše s malým písmenem.
- Číslovka užitá ve výchozím textu je základní, tečka se píše za číslicemi, které označují pouze číslovku řadovou (např. *V závodě skončil na 15. místě*).

max. 2 body

29 Ke každé z následujících podúloh (29.1 a 29.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

29.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem ZVÁT a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

29.2 Napište přídavné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem DĚKOVAT a skloňuje se podle vzoru MLADÝ.

Řešení

29.1 – např. **pozdávka**

29.2 – **vděčný**

max. 3 body

30 Přiřadte k jednotlivým souvětím (30.1–30.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

30.1 Během včerejší hádky jí přítel začal vyčítat, že si za poslední měsíc koupila troje nové šaty. _____

30.2 V našem bytě je už týden **bordel**, protože ten líný **spratek** se místo úklidu pořád někde **fláká**. _____

30.3 Ten **pupkáč** z druhého patra se ke starým lidem neumí chovat, zato jeho jediný syn je **zlatíčko**. _____

- A) V souvětí není žádné citově zbarvené slovo.
- B) V každé větě souvětí je pouze jedno citově zbarvené slovo.
- C) V první větě souvětí není žádné citově zbarvené slovo, v druhé větě souvětí je pouze jedno citově zbarvené slovo.
- D) V první větě souvětí je pouze jedno citově zbarvené slovo, v druhé větě souvětí není žádné citově zbarvené slovo.
- E) V první větě souvětí je pouze jedno citově zbarvené slovo, v druhé větě souvětí jsou celkem dvě citově zbarvená slova.

Řešení a zdůvodnění

30.1 – A)

30.2 – E)

30.3 – B)

Citově zbarvená slova jsou v posuzovaných souvětích vyznačena červeně. Žádné z uvedených souvětí neodpovídá ani tvrzení C), ani tvrzení D).